

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 8 september 2022
(OR. en)

12003/22

**Interinstitutionellt ärende:
2022/0263(NLE)**

**SOC 475
GENDER 140
EMPL 325**

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	8 september 2022
till:	Rådets generalsekretariat
Komm. dok. nr:	COM(2022) 442 final
Ärende:	Förslag till RÅDETS REKOMMENDATION om översynen av Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg

För delegationerna bifogas dokument – COM(2022) 442 final.

Bilaga: COM(2022) 442 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 7.9.2022
COM(2022) 442 final

2022/0263 (NLE)

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om översynen av Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

• Motiv och syfte med förslaget

Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen tillkännagav i sitt tal om tillståndet i unionen 2021 att en EU-strategi för omsorg ska införas som ska ge alla bästa möjliga vård och omsorg i alla skeden i livet, liksom bästa möjliga balans mellan arbete och privatliv. Initiativet består av ett meddelande från kommissionen om en EU-strategi för omsorg¹ samt två förslag till rekommendationer från rådet, en om en översyn av Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg och en om långvarig vård och omsorg.²

Tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg är en viktig faktor för att kvinnor ska delta på arbetsmarknaden. Korrelationen mellan mödrars deltagande på arbetsmarknaden och andelen barn som är inskrivna i förskoleverksamhet och barnomsorg är särskilt stor för mödrar vars yngsta barn är under tre år. Med detta i åtanke satte Europeiska rådet upp Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg³ 2002. Tanken var att man genom att erbjuda förskoleverksamhet och barnomsorg skulle öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Europeiska rådet satte upp två mål för deltagande i förskoleverksamhet eller barnomsorg: 90 % av alla barn mellan tre år och den obligatoriska skolåldern och 33 % av alla barn under tre års ålder⁴. I genomsnitt på EU-nivå har Barcelonamålen uppnåtts, men vissa medlemsstater släpar kraftigt efter, och det finns fortfarande skillnader särskilt när det gäller barn från låginkomsthushåll.

Syftet med denna rekommendation är att uppmuntra medlemsstaterna att öka andelen barn som deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg för att på så sätt få upp kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och främja barns sociala och kognitiva utveckling, särskilt för barn med svåra hemförhållanden och barn från mindre gynnade förhållanden. Främst föreslår kommissionen att Barcelonamålen ska ses över i syfte att uppnå ökad konvergens uppåt vad gäller deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg⁵ för att på så sätt få upp kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och minska sysselsättningskillnaden mellan könen⁶. I förslaget tas även andra faktorer upp som är av betydelse för att Barcelonamålen ska uppnås, främst tillgänglig förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet och till ett överkomligt pris, viktiga faktorer för att föräldrars och barns behov ska tillgodoses och för att deltagandet i dessa tjänster ska öka. Kommissionen uppmuntrar även medlemsstaterna att ta hänsyn till hur många timmar barnen kan delta i förskoleverksamhet och barnomsorg. De bör kunna delta så länge som behövs för att föräldrarna ska ha rimlig möjlighet att ägna sig åt normalt förvärvsarbete. Medlemsstaterna bör även ta hänsyn till hur stor deltagandegraden är bland barn som löper risk för fattigdom eller social utestängning.

¹ COM (2022) 440.

² COM (2022) 441.

³ Europeiska rådets möte i Barcelona den 15 och 16 mars 2002, (2002), SN 100/1/02 REV 1.

⁴ Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om Barcelonamålen, 2013, [Barcelonamålen \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/bercelona-goals_en).

⁵ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025*, COM(2020) 152 final.

⁶ Med sysselsättningskillnad avses skillnaden i procentenheter mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad.

Sedan 2002 har sysselsättningsgraden för kvinnor ökat stadigt. År 2021 låg den på 67,7 % jämfört med 60,7 % 2010⁷, även om den minskade 2020 (66,1 %) på grund av covid-19-krisen. Kvinnors utbildningsnivå är likaså på uppåtgående. Fler och fler kvinnor genomgår högre utbildning och tar examen på högre nivå⁸.

Trots dessa förbättringar är sysselsättningsskillnaden mellan könen fortfarande betydande och uppgår till 10,8 procentenheter i EU 2021⁹. Eurofound uppskattade förlusten till följd av denna skillnad i sysselsättning till 320 miljarder euro 2018. Lejonparten av detta belopp utgörs av förlorade inkomster och sociala avgifter för ekonomin på grund av att kvinnor inte deltar i arbetslivet¹⁰. Sysselsättningsskillnaden har ett nära samband med omsorgsansvar. Kvinnor är de huvudsakliga vårdgivarna till barn och vuxna som behöver hjälp och omsorg, och de bär även huvudansvaret för hushållsarbetet. Denna obalans begränsar deras möjligheter att ägna sig åt och avsätta tid till avlönat arbete.

Enligt arbetskraftsundersökningen (AKU) från 2021 för EU-27 uppgav 27,9 % av kvinnorna i åldern 25–49 år som stod utanför arbetsmarknaden att huvudskälet till att de inte sökte arbete var att ta hand om barn eller vuxna i behov av omsorg, jämfört med endast 8,0 % av männen¹¹. År 2019, alltså före pandemin, låg dessa siffror på 32,6 respektive 7,6 %¹². Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) anger att omsorgsansvar hindrar 7,7 miljoner kvinnor i Europa att gå ut på arbetsmarknaden och begränsar många kvinnor till endast deltidsarbete: Av deltidsarbetande kvinnor angav 29 % omsorgsansvar som den huvudsakliga anledningen till att de arbetade deltid, jämfört med endast 6 % av männen¹³.

Skillnaden mellan män och kvinnor när det gäller hur mycket tid de ägnar åt obetalt omsorgsarbete bottenar i och förstärker könsstereotyper i fråga om både kvinnors och mäns yrken och könsroller. Kvinnor förväntas alltså tillhandahålla obetald omsorg i större utsträckning än män, även i hushåll med två förvärvsarbetare. Före covid-19-krisen ägnade förvärvsarbetande kvinnor i EU med barn under sju år som levde i parförhållande i genomsnitt 39 timmar per vecka åt oavlönat arbete jämfört med 19 timmar per vecka¹⁴ för förvärvsarbetande män i samma situation. Skillnaden var större för kvinnor med osäker anställning.

När en stor del av omsorgsutbudet stängdes eller begränsades under pandemin blev kvinnor tvungna att tillhandahålla ännu mer omsorgsarbete. Covid-19-krisen har ökat skillnaden

⁷ Eurostat, *Employment and activity by sex and age – annual data*, [Employment and activity by sex and age - annual data \[LFSI_EMP_A\]](#).

⁸ Europeiska kommissionen, *2021 report on gender equality in the EU* (inte översatt till svenska), 2021, [annual_report_ge_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁹ [Statistik, Eurostat \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Eurofound, *Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains?* (inte översatt till svenska), 2020, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg.

¹¹ Eurostats databastabell LFSI_IGAR, vård av vuxna med funktionsnedsättning, barn eller andra familjemedlemmar eller personliga skäl, andel av befolkningen som står utanför arbetsmarknaden och som vill arbeta, åldersgrupp 15–64.

¹² EIGE, *Research note on gender equality and the socio-economic impact of COVID-19*, 2021, s. 15, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic |Europeiska jämställdhetsinstitutet \(europa.eu\)](#).

¹³ EIGE, *Gender inequalities in care and consequences for the labour market*, 2020, [Gender inequalities in care and consequences for the labour market |Europeiska jämställdhetsinstitutet \(europa.eu\)](#).

¹⁴ Eurofound, *Sjätte europeiska undersökningen om arbetsvillkor – översiktsrapport*, 2019, Eurofound (europa.eu).

mellan män och kvinnor när det gäller oavlönat omsorgsarbete¹⁵, förstärkt traditionella könsroller och fått utvecklingen mot jämställdhet att spåra ur¹⁶. Enligt en onlineundersökning som Eurofound gjort om att leva, arbeta och covid-19¹⁷, lade kvinnor med barn under tolv år i genomsnitt 62 timmar per vecka på att ta hand om barn under pandemin jämfört med 36 timmar för män i samma situation, och 23 timmar på hushållsarbete jämfört med 15 timmar för män. Nästan en tredjedel av dessa kvinnor (29 %) uppgav att de hade svårt att koncentrera sig på sina jobb på grund av omsorgsansvar jämfört med 11 % av männen.

Enligt den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska kvinnor och män behandlas lika och ha lika möjligheter på alla områden, till exempel när det gäller deltagande på arbetsmarknaden, anställningsvillkor och karriärutveckling. I pelaren anges även att barn har rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet till överkomligt pris och rätt att bli skyddade mot fattigdom, och att barn från mindre gynnade förhållanden har rätt till särskilda åtgärder som ger dem lika möjligheter.

I handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter sätts övergripande mål om att öka den allmänna sysselsättningsgraden till minst 78 % av befolkningen (i åldern 20 till 64 år) fram till 2030, och detta välkomnades av EU-ledare vid toppmötet i Porto i maj 2021 och av Europeiska rådet i juni 2021. För att detta övergripande mål ska uppnås måste EU minst halvera sysselsättningsskillnaden mellan män och kvinnor jämfört med 2019 och utöka förskoleverksamheten och barnomsorgen så att föräldrar kan få bättre balans mellan arbete och fritid och så att kvinnor kan delta på arbetsmarknaden.

Direktivet om balans mellan arbete och privatliv¹⁸ från 2019 innehåller miniminormer för ledighet av familjeskäl. I och med direktivet infördes i) rätt till betald pappaledighet och ledighet för vård av anhörig, och den betalda föräldraledigheten som inte kan överföras till den andra föräldern stärktes. Dessutom ger direktivet arbetstagare med omsorgsansvar ii) rätt att begära flexibla arbetsformer. Syftet var att uppmuntra till en jämnare fördelning av omsorgsansvaret mellan kvinnor och män. Att rätten till flexibla arbetstider kompletteras med tillgänglig förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet till överkomliga priser är avgörande för att föräldrar och särskilt mammor ska kunna delta på arbetsmarknaden.

Offentligt stöd till förskoleverksamhet och barnomsorg är en social investering som ger avkastning på många sätt såväl för den enskilde som för samhället och ekonomin i stort. Det främjar kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, medför att fler kvinnor kan jobba heltid, förbättrar barnens utveckling, främjar rättvisa och motverkar utanförskap och att fattigdom går i arv. Att få upp kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, bland annat genom att öka tillgången till förskoleverksamhet och barnomsorg, är med tanke på bristen på arbetskraft och ihållande sysselsättningsskillnader mellan kvinnor och män ett bra sätt att skapa inkluderande

¹⁵ Europeiska kommissionen, Gemensamma forskningscentrumet, *Division of Childcare and Housework among Men and Women during COVID-19 lockdowns*, (2022), JRC128157, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128157>

¹⁶ EIGE, *Research note on gender equality and the socio-economic impact of COVID-19*, 2021, s. 36, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic](https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-and-the-socio-economic-impact-of-the-covid-19-pandemic) |Europeiska jämställdhetsinstitutet (europa.eu).

¹⁷ Eurofound, *Living, working and COVID-19* (inte översatt till svenska), 2020, Eurofound (europa.eu).

¹⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU, EUT L 188, 12.7.2019, s. 79.

och hållbar ekonomisk tillväxt¹⁹. Investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg skapar även arbetstillfällen. Av nyligen publicerad forskning från Internationella arbetsorganisationen (ILO) framgår att investeringar på 1,1 % av BNP i förskoleverksamhet och barnomsorg och 1,8 % av BNP i långvarig vård och omsorg varje år skulle skapa ytterligare 26,7 miljoner arbetstillfällen i Europa fram till 2035²⁰.

Sådana investeringar leder till större intäkter från skatt och sociala avgifter. Om sysselsättningen och löneinkomsterna ökar leder det till att även intäkterna från skatter och sociala avgifter ökar, vilket innebär att andelen av BNP som läggs på vård och omsorg kan sänkas från 3 % (före skatter) till 2 % netto (efter skatter)²¹. Enligt ILO:s beräkningar kan medlemsstaterna i genomsnitt få tillbaka runt 55 % av sina investeringar i vård- och omsorgssektorn, främst beroende på beskattningsnivån samt på hur stora investeringar som behövs och hur stor efterfrågan på arbetskraft är i den aktuella medlemsstaten. Medlemsstaterna kan förbättra den finanspolitiska hållbarheten vad avser investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg genom att utvärdera effekterna på de offentliga finanserna och säkerställa kostnadseffektivitet, bl.a. genom en effektiv utformning av finansieringsmekanismer som är förenliga med de offentliga finansernas övergripande hållbarhet.

Utöver att investera i förskoleverksamhet och barnomsorg har många medlemsstater även infört lagfäst rätt till plats i förskoleverksamhet eller barnomsorg, medan andra har gjort det obligatoriskt att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg, särskilt sista året innan grundskolan börjar. Om barn har lagfäst rätt till plats i förskoleverksamhet eller barnomsorg måste de ansvariga myndigheterna garantera en plats för alla barn vars föräldrar begär det (inom den åldersgrupp som omfattas av den lagstadgade rättigheten). I de länder där det är obligatoriskt att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg måste de ansvariga myndigheterna se till att det finns förskoleplatser så att det räcker till *alla* barn i den åldersgrupp som omfattas av den lagfästa förskoleplikten. I de flesta medlemsstater finns det redan en sådan här lagfäst rätt, men från vilken ålder rätten gäller varierar väsentligt. Åldern då barn har garanterad förskoleplats varierar stort mellan länderna i Europa. Endast sju länder²² har infört lagfäst rätt till förskoleplats från tidig ålder (6–18 månader). Oftast börjar rätten gälla från och med att föräldraledigheten slutar eftersom det helst inte bör finnas något tidsglapp mellan slutet på skäligt betald föräldraledighet och den lagfästa rätten till förskoleplats. För barn över tre års ålder finns det lagfäst rätt till förskoleplats i tretton medlemsstater²³, och några medlemsstater har tillkännagivit att de ämnar införa en sådan rätt i sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner²⁴.

¹⁹ Europeiska kommissionen, *European Economy Brief, "The Macro-Economic Benefits of Gender Equality"*, March 2022; Se även utkastet till gemensam sysselsättningsrapport från kommissionen och rådet, 24.11.2021, COM(2021) 743 final.

²⁰ ILO "Care at work: Investing in care leave and services for a more gender equal world of work", 7.3.2022.

²¹ ILO, 2022, simulator för investeringar i vård och omsorg, Genève (ännu inte publicerad).

²² Danmark, Tyskland, Estland, Lettland, Slovenien, Finland och Sverige.

²³ Utöver ovanstående Belgien, Tjeckien, Spanien, Frankrike, Luxemburg och Polen. Se Europeiska kommissionen, *Eurydice Policy Brief Early Childhood Education and Care* (inte översatt till svenska), 2019, s. 6 och detaljerad översikt över medlemsstaternas utbildningssystem i *Structural Indicators for Monitoring Education and Training systems in Europe, Eurydice background report*, 2021, s. 12.

²⁴ Till exempel Slovakien, se arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *Analysis of the recovery and resilience plan of Slovakia* (inte översatt till svenska), SWD(2021) 161 final, 21.6.2021.

Vetenskapliga belägg finns för att högkvalitativ förskoleverksamhet från tidig ålder har stor betydelse för barns kognitiva och sociala utveckling och senare skolresultat²⁵. Detta leder ofta till bättre inlärningsresultat och större möjligheter på arbetsmarknaden senare i livet²⁶. Att delta i högkvalitativ förskoleverksamhet och barnomsorg gagnar alla barn, särskilt barn med sämre förutsättningar. Det är ett viktigt verktyg för att motverka ojämlikhet och sociala skillnader bland barn²⁷ och för att främja lika möjligheter. Dessa aspekter omnämns särskilt i rådets rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet från 2019²⁸ och den europeiska barngarantin²⁹. Det är inte endast de berörda barnen som gynnas. För den enskilda individen innebär deltagande i förskoleverksamhet bättre skolresultat, högre lön, bättre social integration och bättre hälsa, men även samhället gynnas genom till exempel lägre välfärdskostnader och lägre brottslighet samt högre skatteintäkter och bättre social sammanhållning³⁰,

I detta förslag till rekommendation behandlas även arbetsförhållandena inom förskola och barnomsorg. Arbetstagarna i denna sektor utgörs till största delen av kvinnor, och de har ofta svåra arbetsförhållanden och begränsade karriärmöjligheter. För att arbetsförhållandena ska förbättras behövs bättre dialog mellan arbetsmarknadens parter, skäliga löner och möjligheter till fortbildning och omskolning. Rättvisa arbetsförhållanden inom förskoleverksamhet och barnomsorg bör främjas för att locka fler till yrket, både män och kvinnor, och för att den personal som redan arbetar inom området ska stanna kvar. Rättvisare arbetsförhållanden kan även leda till jämnare könsfördelning inom sektorn och hjälpa till att minska bristen på arbetskraft som finns i många länder³¹. Det är även en viktig faktor för att upprätthålla kvaliteten i verksamheten. EU hjälper medlemsstaterna med investeringar och reformer inom förskoleverksamhet och barnomsorg genom olika stödinstrument, i synnerhet Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ och faciliteten för återhämtning och resiliens. Detta stöd är särskilt viktigt för att åtgärda orättvisor inom och mellan medlemsstater. Genom instrumentet för tekniskt stöd erbjuder EU även direkt tekniskt stöd vid reformer. Kommissionen övervakar fortsättningsvis de politiska åtgärder som vidtas på förskole- och barnomsorgsområdet och kontrollerar framstegen mot Barcelonamålen i den europeiska planeringsterminen.

²⁵ Rådets slutsatser om en strategisk ram för europeiskt utbildningssamarbete ("Utbildning 2020"), EUT 2009/C 119/2.

²⁶ Europeiska kommissionens årliga rapport *Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employments and social challenges ahead* (inte översatt till svenska), kapitel 5, juni 2022.

²⁷ Kommissionens rekommendation av den 20 februari 2013, *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid*, 2013/112/EU, 2.3.2013, s. 5.

²⁸ Rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet (EUT C 189, 5.6.2019, s. 4).

²⁹ Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

³⁰ Europeiska kommissionen, "Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them", Publikationskontoret, 2018.

³¹ ILO, *Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel*, https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang--en/index.htm.

- **Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området**

Att Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg skulle ses över aviserades i jämställdhetsstrategin för 2020–2025³². Det är ett av initiativen i strategin som ska främja kvinnors ekonomiska självständighet och leda till en jämnare fördelning av omsorgsansvar mellan kvinnor och män. Översynen aviseras även i EU:s strategi för barnets rättigheter³³, liksom i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter³⁴. Det är en del i arbetet med att fram till 2030 uppnå det övergripande målet om en allmän sysselsättningsgrad på 78 % och det kompletterande målet att minst halvera sysselsättningskillnaden mellan könen jämfört med 2019.

I meddelandet *Ett initiativ för bättre balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare*³⁵ betonar kommissionen bland annat hur viktigt det är att medlemsstater får stöd för att förbättra tillgången till barnomsorg av god kvalitet till överkomliga priser så att arbetstagare med omsorgsansvar kan få bättre balans mellan arbete och privatliv.

Genom direktivet om balans mellan arbete och privatliv stärks de lagfästa rättigheterna till familjeledighet, och arbetstagare får rätt att kräva flexibla arbetstider. Tanken är att detta ska leda till bättre fördelning av omsorgsansvaret mellan kvinnor och män. Bland annat får varje förälder två månaders föräldraledighet med skälig föräldrapenning som inte kan överföras till den andra föräldern. Genom att ge rätt till föräldraledighet som inte kan överlåtas är förhoppningen att direktivet ska leda till att fler pappor utnyttjar sin rätt till föräldraledighet, vilket gör att mammorna kan återgå till arbetslivet.

Syftet med rekommendationen om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet från 2019 var att stödja medlemsstaterna i deras arbete med att förbättra tillgången till och kvaliteten på sin förskoleverksamhet och barnomsorg. Rekommendationen om förskoleverksamhet och barnomsorg innehåller en kvalitetsram som ska hjälpa medlemsstaterna med detta. Genom rekommendationen skapas en samsyn kring vad kvalitet innebär inom förskoleverksamhet och barnomsorg. Detta förslag bygger vidare på rekommendationen om förskoleverksamhet och barnomsorg, och kvalitetsramen i den, med betoning på de faktorer som är särskilt relevanta för att underlätta för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och för att bygga upp föräldrars tillit till förskoleverksamhet och barnomsorg. Det rör sig om faktorer som personaltäthet, personalens utbildning och kompetensutveckling och styrningen av systemet för förskoleverksamhet och barnomsorg.

³² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020–2025*, COM(2020) 152 final.

³³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *EU:s strategi för barnets rättigheter*, COM(2021) 142 final, 24.3.2021, s. 1.

³⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* COM(2021) 102 final, 4.3.2021.

³⁵ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Ett initiativ för bättre balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare*, COM(2017) 252 final, 26.4.2017, s. 1.

I kommissionens meddelande från 2020 om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025³⁶ utgör inkludering och jämställdhet en av de sex dimensioner som ska befästas. På grundval av det meddelandet antog rådet den 19 februari 2021 en resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030)³⁷, som innehåller ett mål om att minst 96 % av alla barn i EU mellan tre års ålder och åldern för obligatorisk skolstart bör delta i förskoleverksamhet eller barnomsorg. I resolutionen betonas även vikten av att förbättra kvalitet, rättvisa, inkludering samt framgång för alla inom utbildningen. För att säkra överensstämmelse används målet för det europeiska området för utbildning som ett reviderat Barcelonamål för barn från tre år ålder upp till åldern för obligatorisk skolstart.

Genom EU:s strategi för barnets rättigheter³⁸, som kommissionen antog i mars 2021, läggs alla befintliga och framtida initiativ och åtgärder för barns rättigheter, även översynen av Barcelonamålen, inom en och samma enhetliga ram. Strategin ska ge barn i EU och hela världen bästa möjliga liv genom att stärka deras deltagande i samhället och respektera deras rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Bland annat tas socioekonomisk inkludering, hälso- och sjukvård och utbildning för barn upp i strategin, och förskoleverksamhet och barnomsorg anses vara en viktig faktor för att bygga upp inkluderande utbildning av god kvalitet. I sina slutsatser om EU:s strategi för barnets rättigheter från den 9 juni 2022 betonar Europeiska unionens råd att alla barn har rätt till icke-diskriminerande tillgång till viktiga tjänster, såsom förskoleverksamhet och barnomsorg, hälso- och sjukvård, kost och bostäder, som är viktiga för deras utveckling och välbefinnande³⁹,

Syftet med rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti, som antogs den 14 juni 2021, är att bekämpa social utestängning och stötta medlemsstaterna i deras arbete med att garantera tillgång till grundläggande tjänster av hög kvalitet för behövande barn, bland annat kostnadsfri och faktisk tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg. Cirka 27 % av barn som riskerar att hamna i fattigdom och social utestängning i åldern 0–2 år deltog i förskoleverksamhet och barnomsorg i EU 2019. Det är en ökning med runt 11 procentenheter från 2010, men det är ändå betydligt mindre än den andel av alla barn som deltar (35 %)⁴⁰.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

Förslaget kompletterar och är förenligt med flera andra EU-initiativ.

Det är helt förenligt med EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027, där möjligheter till EU-finansiering ges genom sådana instrument som Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, bland annat dess del för sysselsättning och social innovation,

³⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025, COM(2020) 625 final, 30.9.2020, s. 1.

³⁷ Rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030), EUT C 66, 26.2.2021, s. 1.

³⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *EU:s strategi för barnets rättigheter*, COM(2021) 142 final, 24.3.2021, s. 1.

³⁹ Rådets slutsatser om EU:s strategi för barnets rättigheter, 10024/22, 9.6.2022. Se <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10024-2022-INIT/sv/pdf>.

⁴⁰ Europeiska kommissionens årliga rapport *Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employments and social challenges ahead* (inte översatt till svenska), kapitel 5, ISSN 2315-2540, juni 2022.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Fonden för en rättvis omställning, Horisont Europa och programmet för ett digitalt Europa, som alla spelar stor roll när det gäller att stödja medlemsstaternas investeringar i infrastruktur för, och tillhandahållande av, tillgänglig förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet till rimlig kostnad. Instrumentet för tekniskt stöd kan också erbjuda stöd till reformer och investeringar. Förslaget är även helt förenligt med förordningen om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens när det gäller stödberättigade reformer och investeringar för att lindra de sociala och ekonomiska konsekvenserna av pandemin och göra EU:s ekonomier och samhällen mer hållbara, resilienta och bättre förberedda inför utmaningarna och möjligheterna som den gröna och digitala omställningen för med sig, vilket är målen för faciliteten.

Förslaget är även förenligt med kommissionens strategier och handlingsplaner för att uppnå en jämlikhetsunion. Genom EU:s handlingsplan mot rasism⁴¹ för 2020–2025 ska rasism bekämpas genom politiska åtgärder och finansieringsprogram inom områdena sysselsättning, bostäder samt tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning. Bland annat ska alla barn oavsett ras och etniskt ursprung ha lika tillgång till utbildning. Dessutom ska alla lärare utbildas för att kunna arbeta med alla barn. Enligt handelsplanen skulle kommissionen sammanställa en rapport om tillämpningen av likabehandlingsdirektivet, som förbjuder diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung, inklusive diskriminering av romska barn, inom olika områden såsom utbildning och socialt skydd, och denna rapport kom 2021⁴².

I EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande⁴³, liksom i rådets rekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet, som antogs den 12 mars 2021⁴⁴, uppmanas medlemsstaterna att bekämpa multidiskriminering och strukturell diskriminering av romer, särskilt av romska barn, och att vidta kraftfullare åtgärder för att stödja romska barn och deras familjer på de inbördes relaterade områdena sysselsättning, sociala tjänster, inkluderande allmän utbildning av god kvalitet, förskoleverksamhet och barnomsorg, hälso- och sjukvård, boende och tillgång till grundläggande tjänster, näringsriktig kost och fritidsaktiviteter. I ramen fastställs ett mål om att skillnaden mellan romska barns och andra barns deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg minst ska halveras fram till 2030.

I kommissionens handlingsplan för integration och inkludering 2021–2027⁴⁵ beskrivs de faktorer som är viktiga för att migranter och EU-invånare med invandrarbakgrund, inklusive barn, ska kunna integreras och inkluderas på olika områden, som utbildning, sysselsättning och kompetens och hälso- och sjukvård och bostäder.

⁴¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En jämlikhetsunion: EU:s handlingsplan mot rasism 2020-2050*, COM(2020) 565 final, 18.9.2020, s. 1.

⁴² Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av rådets direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung (direktivet om likabehandling oavsett ras eller etniskt ursprung) och av rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling (direktivet om likabehandling i arbetslivet), COM(2021) 139 final, 19.3.2021, s. 1.

⁴³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet, *En jämlikhetsunion: EU:s strategiska ram för romers jämlikhet, inkludering och deltagande*, COM(2020) 620 final, 7.10.2020, s. 1.

⁴⁴ Rådets rekommendation av den 12 mars 2021 om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet, EUT C 93, 19.3.2021, s. 1.

⁴⁵ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027*, COM(2020) 758 final, 24.11.2020, s. 1.

Till sist är syftet med EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030⁴⁶ att underlätta tillvaron för personer med funktionsnedsättning i EU och resten av världen och ge dem möjlighet att till fullo delta i samhällslivets alla delar på lika villkor som alla andra. Enligt strategin ska de delta på alla utbildningsnivåer och i alla utbildningsformer, alltså även i förskoleverksamhet och barnomsorg, på samma villkor som alla andra, och individuellt boende och samhällsbaserade tjänster ska främjas. Detta går i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, där EU och alla medlemsstater är parter, och enligt vilken alla parter ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att barn med funktionsnedsättning åtnjuter fullständiga mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på samma sätt som andra barn. I linje med strategin tas i denna rekommendation full hänsyn till de behov som barn och föräldrar med funktionsnedsättning har, särskilt när det gäller bestämmelserna om tillgänglighet.

I förslaget höras även rekommendationen från konferensen om Europas framtid om demografisk omställning (förslag 15) och om antidiskriminering, jämlikhet och livskvalitet (förslag 29). Enligt förslag 15 ska överkomlig och tillgänglig barnomsorg av god kvalitet i hela EU säkerställas, så att föräldrar på ett säkert sätt kan förena arbete och familjeliv och behövande barn garanteras tillgång till tjänster som utbildning och omsorg. Enligt förslag 29 ska förskoleverksamhet till överkomliga priser främjas och underlättas och kostnadsfri barnomsorg erbjudas de som behöver det⁴⁷.

Till sist bidrar denna rekommendation till arbetet mot målen för hållbar utveckling som FN antog 2015 som en del av FN:s agenda 2030 för hållbar utveckling, där vikten av jämställdhet (mål 5.4 och 8.5) liksom av förskola (mål 4.2) betonas, vilket bekräftar behovet av åtgärder på dessa områden.

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORCIONALITETSPRINCIPEN

• Rättslig grund

Förslaget grundar sig på artikel 292 i EUF-fördraget, på grundval av vilken rådet antar rekommendationer på förslag av kommissionen, jämförd med artikel 153.1 i) i EUF-fördraget.

I enlighet med artikel 153.1 i) i EUF-fördraget understöder och kompletterar EU medlemsstaterna på jämställdhetsområdet vad gäller möjligheterna på arbetsmarknaden med siktet inställt på att målen i artikel 151 i samma fördrag. I enlighet med artikel 151 i EUF-fördraget omfattar EU:s och medlemsstaternas mål att förbättra levnadsvillkor, att åstadkomma ett fullgott socialt skydd och en utveckling av de mänskliga resurserna, för att möjliggöra en varaktigt hög sysselsättning samt att bekämpa social utestängning. Att säkerställa lika möjligheter för alla barn i EU bidrar till att dessa mål uppnås.

Förslaget kommer att bidra till målen i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt att bekämpa social utestängning och diskriminering, främja jämställdhet samt skydda barnets rättigheter (artikel 3 i EU-fördraget).

⁴⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En jämlikhetsunion: EU:s strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030*, COM(2021) 101 final, 3.3.2021, s. 1.

⁴⁷ Europeiska kommissionen, *Conference on the Future of Europe – Report on the final outcome* (inte översatt till svenska), maj 2022.

Förslaget bidrar även till genomförandet av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna, i synnerhet artikel 14 om var och ens rätt till utbildning, artikel 23 om jämställdhet, artikel 24 om barnens rätt till det skydd och den omvårdnad som behövs för deras välfärd och artikel 33 om skydd av familjen på det rättsliga, ekonomiska och sociala planet.

Detta förslag går inte utöver EU:s lagstiftande makt och medför inga bindande åtaganden från medlemsstaternas sida. Medlemsstaterna beslutar, utifrån sina nationella omständigheter, hur de på bästa sätt använder sig av rådets rekommendation.

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

Även om politik som rör förskoleverksamhet och barnomsorg och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är medlemsstaternas ansvar har EU befogenhet att stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

Det säkerställs i förslaget att åtgärder på EU-nivå ger mervärde. Genom förslaget fullgörs det politiska åtagandet att arbeta för lika möjligheter för kvinnor och män och särskilt kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och att främja rättigheter, lika möjligheter och välbefinnande för alla barn.

- **Proportionalitetsprincipen**

Förslaget kompletterar medlemsstaternas insatser för att öka jämställdheten och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, liksom för att främja rättigheter, lika möjligheter och välbefinnande för alla barn, och det finns utrymme för medlemsstaternas praxis och olikartade nationella system. Förslaget tar hänsyn till att olika nationella, regionala eller lokala förhållanden kan leda till skillnader i hur rekommendationen följs. Medlemsstaterna kommer alltså att kunna använda rekommendationen med utgångspunkt i den egna specifika situationen.

Proportionalitetsöverväganden spelade också en viktig roll för valet av instrument.

- **Val av instrument**

Instrumentet är ett förslag till rådsrekommendation, vilket är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Det bygger på befintlig EU-rätt och EU-politik och ligger i linje med den typ av instrument som finns att tillgå för EU-initiativ på det socialpolitiska området. Som rättsligt instrument beskriver förslaget medlemsstaternas åtagande vad gäller målen och åtgärderna i rekommendationen. Det utgör en stark grund för samarbete på europeisk nivå på detta område samtidigt som medlemsstaternas befogenhet till fullo respekteras.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

- **Samråd med berörda parter**

Kommissionen har genomfört omfattande samråd med många olika berörda parter inför detta initiativ. Resultaten från samråden redovisas i en sammanfattande rapport som offentliggörs tillsammans med detta förslag till rekommendation⁴⁸. Genom samråden framkom ytterligare aspekter som inte i någon större utsträckning avvek från det övergripande syftet med initiativet och hur det är utformat. Åsikterna som inkom genom samråden beaktades när

⁴⁸ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar: sammanfattning av samråden, SWD (2022) 440.

förslaget utformades och berikade förslaget med ytterligare perspektiv. Samråden byggde på flera andra offentliga samråd som har genomförts den senaste tiden, nämligen samråden för den europeiska pelaren för sociala rättigheter⁴⁹, grönboken om åldrande⁵⁰ och jämställdhetsstrategin⁵¹. I dessa samråd framhövdes hur viktigt det är med bra och lättillgänglig förskoleverksamhet och barnomsorg till rimlig kostnad, särskilt för underförsörjda grupper, för att uppmuntra föräldrar att dela på omsorgsansvaret.

Det gick att lämna synpunkter på portalen [Kom med synpunkter](#) från och med den 1 mars till och med den 29 mars 2022. Kommissionen fick in sammanlagt 123 svar. De flesta (52 %) kom från ideella organisationer, och de andra kom från myndigheter, näringslivsorganisationer, privatpersoner, fackföreningar och forskningsinstitut. De flesta synpunkterna gällde utbudet av och tillgången till omsorgstjänster, och priset och kvaliteten på sådana tjänster, omsorgsgivare, socioekonomiska och geografiska skillnader och jämställdhetsaspekten.

Ett antal av de berörda parterna hade redan efterlyst en strategisk och övergripande strategi för förskoleverksamhet och barnomsorg.

Europaparlamentet har upprepade gånger efterlyst en helhetsperspektiv när det gäller omsorg som stöd för översynen av Barcelonamålen med särskild betoning på behovet av inriktning på barn med funktionsnedsättning⁵². I sitt senaste betänkande om en europeisk strategi för vård och omsorg, som antogs i plenarsammanträdet den 5 juli 2022, välkomnade Europaparlamentet den kommande översynen av Barcelonamålen och framhåller hur viktigt det är med barnomsorg för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och för att minska skillnaderna mellan kvinnor och män när det gäller omsorgsansvar, löner och pensioner⁵³.

Europaparlamentets utskott för sysselsättning och sociala frågor och utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män anordnade den 24 mars 2022 en **gemensam utfrågning** inför framtagandet av sitt initiativbetänkande om gemensamma åtgärder för omsorg. Europaparlamentets ledamöter välkomnade den europeiska strategin för vård och omsorg och betonade i synnerhet möjligheten till nya arbetstillfällen i omsorgssektorn, som i dag är underfinansierad och underbemannad. Bättre arbetsvillkor kan bidra till jämställdhet, samtidigt som utbildning är en viktig faktor för att säkerställa

⁴⁹ Kommissionen fick in 1 041 unika skriftliga bidrag. Av dessa kom 67,5 % från privatpersoner. Många privatpersoner utnyttjade tillfället till att beskriva sin egen situation, främst personer med funktionsnedsättning och kvinnor med omsorgsansvar. Se [SWD\(2021\) 46 EN autre document travail service part1 v8 \(2\).pdf](#).

⁵⁰ Sammanlagt 473 svar kom in i samrådet. Av dessa kom 133 från privatpersoner. Långvarig vård och omsorg togs upp, och bland annat diskuterades äldres självständighet och omsorg i hemmet, som medför nya sysselsättningsmöjligheter och nya kompetensbehov. Dessutom lyfte man fram anhängigvårdares rätt till pension. Se *Green Paper on Ageing: Factual summary report of the public consultation*: [090166e5de9b0583.pdf](#).

⁵¹ Samrådet genomfördes online från och med den 8 mars till och med den 31 maj 2019. Under samrådet inkom 1 335 svar, varav 73 % kom från privatpersoner i EU (970 svar). De som deltog i samrådet tillfrågades främst om vilka specifika mål de skulle vilja prioritera för EU:s insatser för att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12114-Gender-equality-strategy-2020-2024/public-consultation_sv.

⁵² Till exempel Europaparlamentets resolution av den 15 december 2021 om jämställdhet mellan kvinnor och män i Europeiska unionen 2018–2020, 2021/2020(INI).

⁵³ Europaparlamentets resolution av den 5 juli 2022 om gemensamma åtgärder för omsorg, 2021/2253(INI).

kvalificerad arbetskraft och professionalisering. Man betonade även behovet av att övervaka framstegen och ta hänsyn till medlemsstaternas behörighet på detta politikområde.

Även **EESK** har efterfrågat en översyn av Barcelonamålen och ett helhetsperspektiv⁵⁴ och betonat behovet av mer investeringar i vård- och omsorgstjänster och -inrättningar av hög kvalitet till ett rimligt pris för alla familjer. EESK vill även att investeringar ska styras om mot social infrastruktur, särskilt för förskoleverksamhet, barnomsorg och fritidshem, och att Barcelonamålen om barnomsorg ska ändras så att de blir mer ambitiösa och även omfattar vård av anhöriga.

Europeiska rådet har betonat vikten av att analysera den könsmissiga löneklyftan och omsorgsklyftan tillsammans⁵⁵, eftersom de i stor utsträckning både ömsesidigt beror på och ömsesidigt förstärker varandra. Rådet har även efterlyst långsiktiga offentliga investeringar dels i infrastruktur och lokaler för omsorg som har hög kvalitet och är ekonomiskt överkomliga och lättillgängliga, dels i utveckling av omsorgskompetens och omsorgstjänster. Rådet har uppmanat kommissionen att lägga fram en översyn av Barcelonamålen för att öka den uppåtgående konvergensen när det gäller tillhandahållande av förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet i medlemsstaterna⁵⁶ och betonat att alla barn har rätt till icke-diskriminerande tillgång till viktiga tjänster, såsom förskoleverksamhet och barnomsorg⁵⁷.

Vid mötet i **högnivågruppen för jämställdhetsintegrering** i januari 2022 ställde sig medlemsstaterna i allmänhet positiva till förslaget om en omsorgsstrategi. Framförallt enades de om att man måste se till att det finns omsorg av hög kvalitet som är tillgänglig till ett rimligt pris, att arbetsvillkoren i omsorgssektorn måste förbättras, att bland annat utbildningen inom förskoleverksamhet och barnomsorg behöver ses över och om att motverka könsrollsstereotyper när det gäller omsorgsarbete.

I de utforskande debatterna med medlemsstaternas företrädare i **kommittén för socialt skydd (den 17 mars 2022)** och **sysselsättningskommittén (den 1 april 2022)** delade medlemsstaterna med sig av ett antal exempel och god nationell praxis, och preliminärt uttrycktes bred enighet kring det övergripande syftet med initiativet, analysen av utmaningarna och de föreslagna politiska målen. Flera medlemsstater påpekade att initiativet måste tas fram med full respekt för medlemsstaternas självbestämmanderätt och även med hänsyn till de olika nationella förhållandena och organisationen av hälso- och sjukvårdssystemen och att man helst inte skulle skapa någon administrativ börda. Vikten av EU-finansiering, stöd för ömsesidigt lärande och av att förbättra faktaunderlaget framhölls också.

⁵⁴ Se till exempel EESK:s yttranden *Jämställdhet på de europeiska arbetsmarknaderna*, SOC/586-EESC-2018, *Balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare*, SOC/529-EESC-2018, *Jämställdhetsfrågor*, SOC/610-EESC-2018, och *Handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter*, SOC/679-EESC-2021.

⁵⁵ Rådets slutsatser om att åtgärda löneklyftan mellan kvinnor och män: värdering och fördelning av avlönat arbete och oavlönat omsorgsarbete, 13584/20, 2.12.2020.

⁵⁶ [Rådets slutsatser om covid-19-pandemins socioekonomiska effekter på jämställdhet, 8884/21, 14.6.2021, s. 1.](#)

⁵⁷ [Rådets slutsatser om EU:s strategi för barnets rättigheter, 10024/22, 9.6.2022, s. 3.](#)

Den 13 september 2021 antog den **rådgivande kommittén** för lika möjligheter för kvinnor och män yttrandet *The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach*⁵⁸. I yttrandet uttrycktes stöd för att förbättra tillgången till vård, omsorg och förskoleverksamhet av hög kvalitet till rimligt pris, höja Barcelonamålen och skapa en politisk ram för hållbar långvarig vård och omsorg genom EU-finansiering, bland annat genom de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna inom faciliteten för återhämtning och resiliens.

Ett antal **riktade samråd med berörda parter, utforskande debatter och utfrågningar** hölls för att ge mer djupgående underlag till de olika delarna i initiativet.

Kommissionen anordnade en **strategisk dialog** med fler än 50 civilsamhällesorganisationer den 11 mars 2022. Civilsamhällesorganisationerna välkomnade översyn av Barcelonamålen och höll med om de utmaningar som kommissionen beskrev. De framhöll att man behövde undersöka vad det är som gör att barn inte deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg. Man behöver titta på uppdelad statistik över vilka grupper det är som deltar och inte deltar (till exempel barn med invandrarbakgrund, barn med funktionsnedsättningar och så vidare), låta barnen och deras hälsa och utveckling stå i centrum för politiken och uppmuntra till investeringar i system för tidiga insatser för barn med funktionsnedsättningar så att de kan delta i förskoleverksamhet och barnomsorg och så att deras mödrar kan ta avlönat arbete.

Till sist anordnades en **särskild utfrågning med arbetsmarknadens parter på EU-nivå** den 7 april 2022. Arbetsmarknadens parter hade redan i december 2020 kommit med ett gemensamt uttalande om barnomsorg i EU, där man betonade hur viktigt det är att barnomsorg av hög kvalitet finns tillgänglig till ett rimligt pris för att föräldrar, och i synnerhet mödrar, ska kunna arbeta. Även arbetsmarknadens parter efterlyste en översyn av Barcelonamålen för att höja statusen för de som arbetar inom sektorn och ge dem bättre arbetsvillkor, vilket bland annat ska ske genom att de kollektiva avtalsförhandlingarna stärks och genom att se till att anställningarna är trygga och av bra kvalitet, lönerna rättvisa och det sociala skyddet tillräckligt. De efterlyste även åtgärder för att locka fler till sektorn, särskilt män. Dessa åsikter bekräftades på utfrågningen med arbetsmarknadens parter i april. Arbetsmarknadens parter betonade särskilt behovet av en integrerad livscykelstrategi och av att öka investeringarna i sektorn för att göra den mer attraktiv för arbetstagare med tanke på den demografiska utvecklingen och de ekonomiska utsikterna.

- **Insamling och användning av sakkunnigutlåtanden**

Kommissionen har använt sakkunskaperna på det gemensamma forskningscentrumet och hos externa sakkunniga för att få faktaunderlag för detta initiativ. Faktaunderlaget offentliggörs tillsammans med detta förslag till rekommendation.

JRC genomförde en fördjupad granskning av EU-Silc-uppgifter för att ta reda på om det var möjligt att förfina indikatorerna och mätningens robusthet på medlemsstatsnivå⁵⁹. Med utgångspunkt i Euromod-modellen tog JRC även fram en simuleringsmodell för att undersöka hur olika målnivåer för olika indikatorer påverkar kvinnors deltagande på arbetsmarknaden⁶⁰.

⁵⁸ Yttrande från rådgivande kommittén för lika möjligheter för kvinnor och män, *The care gap in the EU: a holistic and gender-transformative approach* (inte översatt till svenska), 13.9.2021, [opinion_care_gap_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁵⁹ Flisi S., Blasko, Zs. och Stepanova E., ”Indicators for early education and care. Reconsidering some aspects of the Barcelona target”, *JRC Science for Policy Reports*, 2022.

⁶⁰ Narazani E., Agúndez García A., Christl M., Figari F., Impact on female employment of revising the Barcelona targets for childcare (GENDERMOD), *JRC Working Papers on Taxation and Structural Reforms*, 2022.

Slutligen beställdes en litteraturgenomgång som skulle ge en översikt över olika ändamålsenliga barnomsorgsreformer i medlemsstaterna⁶¹.

Dessutom gav en expertgrupp⁶² bestående av 15 personer, både enskilda sakkunniga och företrädare för Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kultur (Eacea), EIGE, Eurofound, ILO, OECD och Unicef, information om det rådande läget och om skillnader mellan olika länder när det gäller förskoleverksamhet och barnomsorg, arbetsvillkor och kvaliteten på verksamheten och omsorgen. De kom även med synpunkter på åtgärderna för att få fler att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg, särskilt barn från mindre gynnade förhållanden, och om vad som behövs för att öka den uppåtgående konvergensen.

- **Grundläggande rättigheter**

Översynen av Barcelonamålen kommer att bidra till jämställdhet på alla områden, bland annat när det gäller sysselsättning, arbete och löner. En sådan översyn säkrar även allas rätt till utbildning och alla barns rätt till det skydd och den omvårdnad som behövs för deras välfärd, samt ekonomiskt skydd för familjen (artiklarna 23, 14, 24 och 33 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna).

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget får inga konsekvenser för EU:s budget.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Övervakning, utvärdering och rapportering**

Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka Barcelonamålen inom ramen för den europeiska planeringsterminen, som är ett viktigt instrument för att övervaka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och jämställdhet, bland annat genom analysen i landsrapporterna och i tillämpliga fall de landsspecifika rekommendationerna. I sin utvärdering kommer kommissionen att undersöka i hur stor utsträckning barn deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg (antal timmar per vecka) och i hur stor utsträckning barn från olika grupper deltar, som barn som löper risk att hamna i fattigdom och social utestängning och, om möjligt, barn med funktionsnedsättningar, barn med invandrarbakgrund, romska barn och barn från andra relevanta grupper, samtidigt som hänsyn tas till barnens ålder och till särskilda nationella förhållanden.

Genomförandet av rekommendationen kommer även att övervakas genom kommissionens årliga jämställdhetsrapport och portalen för övervakning av jämställdhetsstrategin⁶³.

Översynen av målen omfattar även andra faktorer som är viktiga för att Barcelonamålen ska uppnås (tillgänglighet, kostnader, kvalitet). I de fall då indikatorer finns för dessa faktorer redovisas dessa på portalen för övervakning av jämställdhetsstrategin och i den årliga jämställdhetsrapporten.

⁶¹ Nieuwenhuis R., Yerkes M., Backman L., Strigén J., *Early Childhood Education and Care (ECEC): A focused review of reform impact studies*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2022.

⁶² [Register över kommissionens expertgrupper och liknande organ \(europa.eu\)](#).

⁶³ Europeiska kommissionen, *Gender Equality Strategy Monitoring Portal*, [ges-monitor.page.main \(europa.eu\)](#).

För att förbättra tillgången till mer omfattande och mer relevanta uppgifter på området på EU-nivå uppmanas medlemsstaterna i denna rekommendation att införa eller förbättra datainsamlingen på ett antal områden med relevans för rekommendationens genomförande. Främst bör medlemsstaterna förbättra insamlingen av uppgifter om barns deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg, även när det gäller barn med svåra hemförhållanden och barn från mindre gynnade förhållanden.

Kommissionen kommer inom fem år att utarbeta en djupgående rapport som ska ge en översikt över hur det går med genomförandet av rekommendationen utifrån Barcelonamålen och alla relevanta faktorer, till exempel politiska åtgärder och exempel på välfungerande praxis från medlemsstaterna.

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION**om översynen av Barcelonamålen för förskoleverksamhet och barnomsorg**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292 jämförd med artikel 153.1 i,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

- (1) För att undanröja hindren för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden satte Europeiska rådet 2002 upp Barcelonamålen för barnomsorg, som består av två mål: att minst 33 % av alla barn under tre år och minst 90 % av alla barn mellan tre års ålder och åldern för obligatorisk skolstart ska delta i förskoleverksamhet eller barnomsorg⁶⁴. Dessa mål har uppnåtts på genomsnittsnivå i EU, men det finns fortfarande betydande skillnader inom och mellan medlemsstater, särskilt när det gäller barn från låginkomsthushåll och den yngsta barngruppen.
- (2) Syftet med denna rekommendation är att uppmuntra medlemsstaterna att öka andelen barn som deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg för att på så sätt få upp kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och främja barns sociala och kognitiva utveckling, särskilt för barn med svåra hemförhållanden och barn från mindre gynnade förhållanden.
- (3) Omsorgsansvar för barn och särskilt för de allra yngsta barnen är ett stort hinder för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Enligt arbetskraftsundersökningen (AKU) från 2021 uppgav 27,9 % av kvinnorna i åldern 25–49 år som stod utanför arbetsmarknaden att huvudskälet till att de inte sökte arbete var att ta hand om barn eller vuxna i behov av omsorg, jämfört med endast 8,0 % av männen. År 2019, alltså före pandemin, låg dessa siffror på 32,6 respektive 7,6 %⁶⁵. Samtidigt låg sysselsättningsgraden för personer mellan 25 och 49 års ålder som har barn under sex års ålder på 90,1 % för män och 67,2 % för kvinnor. Obetalt omsorgsarbete håller runt 7,7 miljoner kvinnor utanför arbetsmarknaden i EU, jämfört med 450 000 män.
- (4) Kvinnor anpassar dessutom sina arbetsmönster efter sitt omsorgsansvar, vilket påverkar deras karriär lång tid efteråt och bidrar till skillnaderna i lön och pension mellan män och kvinnor. Förvärvsarbetande kvinnor lägger i genomsnitt 90 minuter mer per dag på hushållsarbete än förvärvsarbetande män. Att åtgärda dessa skillnader i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män är ekonomiskt lönsamt eftersom det

⁶⁴ Europeiska rådets möte i Barcelona den 15 och 16 mars 2002 (2002), SN 100/1/02 REV 1.

⁶⁵ Eurostats databastabell LFSA_IGAR, vård av vuxna med funktionsnedsättning, barn eller andra familjemedlemmar eller personliga skäl, andel av befolkningen som står utanför arbetsmarknaden och som vill arbeta, åldersgrupp 15–64.

bidrar till tillväxt och sannolikt gynnar produktiviteten. Det är välbelagt att minskade skillnader mellan kvinnor och män leder till lägre fattigdomsnivåer och främjar social delaktighet, och att åtgärda detta är även ett sätt att hantera det krympande arbetskraftsutbudet.

- (5) Tillgång till omsorgstjänster av god kvalitet till överkomliga priser har stor positiv inverkan på sysselsättningsmöjligheterna för omsorgsgivare, särskilt kvinnor. Utbudet av förskoleverksamhet och barnomsorg har ökat i EU och sysselsättningskillnaden mellan män och kvinnor har minskat från 17,7 procentenheter 2002 till 10,8 procentenheter 2021. Minskningen har dock avstannat de senaste åren.
- (6) I den europeiska pelaren för sociala rättigheter framhävs jämställdhet, balans mellan arbete och privatliv samt förskoleverksamhet och barnomsorg som viktiga mål för EU. Enligt den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska kvinnor och män behandlas lika och ha lika möjligheter på alla områden, till exempel när det gäller deltagande på arbetsmarknaden, anställningsvillkor och karriärutveckling. I pelaren anges även att barn har rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet till överkomligt pris och rätt att bli skyddade mot fattigdom, och att barn från mindre gynnade förhållanden har rätt till särskilda åtgärder som ger dem lika möjligheter. I handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter föreslås att ett av de överordnade EU-målen som ska uppnås fram till 2030 ska vara att minst 78 % av befolkningen mellan 20 och 64 ska vara sysselsatta. För att det målet ska uppnås föreslås i handlingsplanen att skillnaden i sysselsättning mellan kvinnor och män minst ska halveras jämfört med 2019, bland annat genom en översyn av Barcelonamålen. Enligt handlingsplanen skulle ett större utbud av formell förskoleverksamhet och barnomsorg leda till en högre grad av deltagande på arbetsmarknaden för kvinnor och göra det lättare för föräldrar att få bättre balans mellan arbete och privatliv. Genom denna rekommendation fullgör EU sitt åtagande i handlingsplanen.
- (7) På EU-nivå finns det flera rekommendationer och direktiv som handlar om jämställdhet och arbetsvillkor och som i vissa delar är relevanta för Barcelonamålen. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158⁶⁶ skapas en ram för jämställt utnyttjande av möjligheterna till ledighet av familjeskäl och flexibla arbetsformer, liksom ledighet för vård av anhörig.
- (8) Vikten av förskoleverksamhet och barnomsorg har framhållits i flera av EU:s initiativ. Denna rekommendation utgår från nedanstående politiska initiativ. Genom rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet⁶⁷ får medlemsstaterna hjälp att förbättra sin förskoleverksamhet och barnomsorg, och det framhålls att förskoleverksamheten och barnomsorgen måste vara inkluderande, av god kvalitet och tillgänglig. Genom EU:s strategi för barnets rättigheter⁶⁸ skapas en ram för EU:s åtgärder för att främja och skydda barns rättigheter, och här fastslås att förskoleverksamhet och barnomsorg är särskilt

⁶⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1159 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU, EUT L 188, 12.7.2019, s. 79.

⁶⁷ Rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet (EUT C 189, 5.6.2019, s. 4).

⁶⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *EU:s strategi för barnets rättigheter*, COM(2021) 142 final, 24.3.2021, s. 1.

gynnsamt för barns kognitiva utveckling, språkutveckling och sociala utveckling. Syftet med rådets rekommendation av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti⁶⁹ är att se till att barn som riskerar fattigdom eller social utestängning har kostnadsfri och faktisk tillgång till grundläggande tjänster, däribland förskoleverksamhet och barnomsorg, i alla regioner, även avlägsna områden och landsbygdsområden.

- (9) När medlemsstaterna investerar i förskoleverksamhet och barnomsorg bör de beakta ett antal andra aspekter utöver tillgången till platser, som hur många timmar barn deltar, hur stor andel av de barn som riskerar fattigdom eller social utestängning det är som deltar, liksom att den förskoleverksamhet och barnomsorg som erbjuds är tillgänglig, håller hög kvalitet och innebär en rimlig kostnad för föräldrarna. I denna rekommendation beskrivs därför åtgärder som rör dessa aspekter.
- (10) För att underlätta den huvudsakliga vårdnadshavarens deltagande på arbetsmarknaden, huvudsakligen kvinnor, bör antalet timmar som barn deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg vara tillräckligt för att vårdnadshavarna ska kunna ägna sig åt vanligt förvärvsarbete. Deltagande bör uppmuntras, med barnets bästa för ögonen. I de fall då barn inte deltar i förskoleverksamhet eller barnomsorg på heltid bör båda föräldrarna utnyttja sin rätt till ledighet av familjeskäl och flexibla arbetsformer som de har enligt direktiv (EU) 2019/1158, som deltidsarbete, flexibla arbetstider och distansarbete så att omsorgsansvaret delas lika, och barn bör delta i högre utsträckning ju äldre de blir. Med tanke på hur viktigt antalet timmar som barn deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg är bör denna aspekt övervakas på samma sätt som andelen barn som deltar.
- (11) Det finns fler hinder för lågutbildade kvinnor och kvinnor från låginkomsthushåll med barn när det gäller utbildning och att hitta ett jobb, och ekonomiska eller andra faktorer hindrar deras barn från att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg, vilket gör det svårare för dem att träda in eller gå tillbaka till arbetsmarknaden. Att uppmuntra deltagande i inkluderande förskoleverksamhet och barnomsorg för barn med svåra hemförhållanden och barn från mindre gynnade förhållanden bör göra det lättare för deras mödrar att återgå i arbete. Situationen är särskilt svår för kvinnor med funktionsnedsättning eller med barn som har en funktionsnedsättning.
- (12) Att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg innebär många fördelar för barn. Det finns vetenskapliga belägg för att högkvalitativ förskoleverksamhet från tidig ålder har stor betydelse för barns kognitiva och sociala utveckling och senare skolresultat. Enligt rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet kan deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg vara ett effektivt verktyg för att uppnå jämlikhet på utbildningsområdet för barn med sämre förutsättningar, till exempel för barn med funktionsnedsättning eller behov av särskilt stöd, barn i riskzonen för fattigdom och social utestängning, barn med invandrarbakgrund, flyktingbarn, romska barn och barn från andra minoritetsgrupper, barn som bor i avlägsna områden och landsbygdsområden med bristande infrastruktur för omsorg, liksom omhändertagna barn.

⁶⁹ Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

- (13) I rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti⁷⁰ och rådets rekommendation om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet⁷¹ betonas att lika tillgång till inkluderande förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet är avgörande för att bryta arvet av social utestängning och säkerställa lika möjligheter för barn i en utsatt situation. I den europeiska barngarantin ombes medlemsstaterna att inom nio månader från rekommendationens antagande överlämna nationella handlingsplaner för genomförandet av rekommendationen. Deras närvaro är dock betydligt lägre, särskilt bland de yngsta barnen, vilket senare kan leda till sämre utbildningsresultat och fler elever som hoppar av gymnasieskolan, särskilt bland romska barn eller barn med invandrarbakgrund samt barn som saknar föräldraomsorg. Deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg är även viktigt för barn som flyr kriget i Ukraina, liksom för andra barn som söker eller åtnjuter skydd i EU. Det bör säkerställas att alla dessa potentiellt utsatta barn har lika tillgång till inkluderande ordinarie förskoleverksamhet och barnomsorg tillsammans med alla andra barn.
- (14) På samma sätt bör barn med funktionsnedsättning ha rätt att delta i ordinarie förskoleverksamhet och barnomsorg på lika villkor som alla andra. Hälften av alla barn med funktionsnedsättning tas endast om hand av sina föräldrar. Det är därför viktigt att se till att förskoleverksamheten och barnomsorgen är tillgänglig och inkluderande och kompletteras med riktade insatser för de barn som har behov av särskilt stöd, bland annat genom åtgärder som motverkar hinder och segregation, ger personalen den kompetens som behövs eller för att anställa särskild personal som ser till enskilda barns behov eller individuell anpassning av läroplanen i de fall då det behövs.
- (15) Att förskoleverksamheten och barnomsorgen håller hög kvalitet är viktigt för att barnen ska gynnas av att delta. Det finns inget enskilt sätt att definiera och mäta kvalitet inom förskoleverksamhet och barnomsorg, men kärnan i kvalitet ligger i samspelet mellan vuxna och barn, oavsett hur systemet för förskoleverksamhet och barnomsorg ser ut. Medlemsstaterna bör se till att den förskoleverksamhet och barnomsorg som erbjuds håller hög kvalitet med beaktande av de aspekter som beskrivs i rekommendationen av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet, det vill säga tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, personalens utbildning och arbetsvillkor, läroplanen, tillsyn och utvärdering samt styrning och finansiering. Särskilt vikt bör läggas vid sådant som personaltäthet, personalens utbildningsnivå och kompetensutveckling för personalen.
- (16) Att förskoleverksamheten och barnomsorgen håller hög kvalitet är även viktigt för att föräldrarna ska ha tillit till de inrättningar som tillhandahåller utbildning och omsorg och därför en viktig faktor för att ökat deltagande.
- (17) Även tillgänglighet är en viktig aspekt när det gäller förskoleverksamhet och barnomsorg. Det måste finnas ändamålsenlig infrastruktur, lediga platser och lämpliga öppettider. Kvalitet handlar även om anpassning till föräldrarnas särskilda behov och om att hjälpa dem med komplicerade administrativa förfaranden. Stöd med de administrativa förfarandena bör ges i olika former, till exempel i form av språkstöd och digitalt stöd, särskilt för utsatta och mindre gynnade grupper, som till exempel inte

⁷⁰ Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

⁷¹ Rådets rekommendation av den 12 mars 2021 om romers jämlikhet, inkludering och delaktighet (93/C 19.3/2021).

kan använda, eller inte har tillgång till, digitala verktyg. Det handlar även om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, inklusive barn, föräldrar och personal, i enlighet med tillgänglighetskraven i bilagorna I och III till direktiv (EU) 2019/882.

- (18) Tillgänglighet handlar i sin tur om professionalisering av yrket och specialpedagoger som på lämpligt sätt hjälper barn med funktionsnedsättning eller som har behov av särskilt stöd i den vanliga skolan där alla undervisas tillsammans. Medlemsstaterna bör se till att undanröja de hinder som stoppar föräldrar och barn från att utnyttja förskolor och barnomsorg och förhindra att nya hinder uppstår, även för personer med funktionsnedsättning, samt se till att förskoleverksamheten och barnomsorgen verkligen är inkluderande.
- (19) I arbetet med tillgänglighet bör hänsyn tas till geografiska skillnader. Långa restider på grund av avstånd, avsaknad av, eller begränsad, kollektivtrafik samt trafikstockningar kan vara hinder för deltagande. Avlägsna områden och landsbygdsområden är särskilt missgynnade genom att förskoleverksamhet och barnomsorg inte erbjuds lokalt. Geografiska skillnader som dessa kan bidra till kostnadsfrågan. Viktigt är därför att beakta de olika profilerna på de som använder sig av förskole- och barnomsorgstjänster i mobilitetsplanerna och att medta territoriell täckning vid datainsamling för utvärderings- och övervakningsändamål.
- (20) I många medlemsstater är de höga kostnaderna för förskoleverksamhet och barnomsorg fortfarande ett stort hinder för deltagande. Uppgifter från Eurostat visar att kostnaderna i många länder är en viktig faktor när föräldrar fattar beslut om att inte utnyttja den formella barnomsorg som erbjuds, särskilt i hushåll som löper risk att hamna i fattigdom. Enligt gemenskapsstatistiken över inkomst- och levnadsvillkor för 2016 utnyttjar 13 % av alla föräldrar inte barnomsorg på grund av kostnaden⁷² och 11 % har svårt eller mycket svårt att klara av kostnaden⁷³. Dessa andelar mer än fördubblas till 28 respektive 27 % för hushåll som löper risk att hamna i fattigdom. Det finns vetenskaplig forskning som visar att förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet ger betydande ekonomiska, sociala och utbildnings- och utvecklingsmässiga fördelar. Att se till att förskoleverksamhet och barnomsorg erbjuds till överkomligt pris gynnar därför kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, och det har även positiva långsiktiga utvecklingseffekter för utbildningsdeltagande från tidig ålder som lägger grunden för en positiv inställning till studier genom hela livet, vilket inte endast gynnar de berörda barnen utan hela samhället. Medlemsstaterna bör därför se till att kostnaderna för förskoleverksamhet och barnomsorg är proportionella mot hushållsinkomsterna och inte utgör något hinder för deltagande. Utöver detta bör medlemsstaterna även ta hänsyn till andra kostnader förknippade med deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg, som resor, kläder och utrustning.
- (21) Ett sätt att säkra tillgängligheten av lämplig förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet och till överkomliga priser är att inrätta lagfäst rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg, vilket innebär att myndigheterna måste garantera plats för alla barn

⁷² Uppgifterna kommer från en ad hoc-modul i EU-Silc 2016 om tillgång till tjänster, [ilc_ats04](#) *Children by household type, income group, degree of urbanisation and main reason for not meeting needs for formal childcare services* (uppgifter hämtade 20.6.2022).

⁷³ Uppgifterna kommer från en ad hoc-modul i EU-Silc 2016 om tillgång till tjänster, [ilc_ats03](#) *Children receiving formal childcare services by household type, income group, degree of urbanisation and level of difficulty to afford formal childcare services* (uppgifter hämtade 20.6.2022).

vars föräldrar begär det, oavsett sysselsättningssituation, socioekonomiska förutsättningar och familjeförhållanden. I de flesta medlemsstater finns det redan en sådan lagfäst rätt, men från vilken ålder rätten gäller varierar väsentligt. Helst bör det inte finnas något tidsglapp mellan slutet på skäligt betald föräldraledighet och den lagfästa rätten till förskoleplats.

- (22) Att öka tillgången till förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet tillgänglig till överkomliga priser för familjer och förbättra arbetsvillkoren och lönerna i sektorn förväntas ge ekonomiska fördelar. Samtidigt kan den finanspolitiska hållbarheten vad avser investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg optimeras genom utvärderingar av effekterna på de offentliga finanserna och genom regelbunden övervakning och fortlöpande förbättringar av kostnadseffektiviteten med utgångspunkt i bästa praxis, bl.a. en effektiv utformning av finansieringsmekanismer som är förenliga med de offentliga finansernas övergripande hållbarhet.
- (23) Det är viktigt att föräldrar lätt kan hitta korrekt information både på nätet och på andra sätt. Det bör finnas information om rätten och tillgången till lämplig förskoleverksamhet och barnomsorg, hur man får tillgång till tjänsterna och, i tillämpliga fall, om det går att få ekonomiskt stöd.
- (24) Bristen på kunskap om föräldrars och barns rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg och om vilken betydelse förskoleverksamhet och barnomsorg har för skolresultat senare i livet är ytterligare en faktor som hämmar deltagande och som i sin tur påverkar kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Om föräldrar får korrekt och utförlig information kan de fatta välgrundade beslut om de omsorgsalternativ som står till buds.
- (25) I många länder råder personalbrist inom förskoleverksamhet och barnomsorg. Detta kan åtgärdas på en rad olika sätt, till exempel genom att förbättra arbetsvillkoren, karriärmöjligheterna och lönesättningen, löpande erbjuda möjligheter till fortbildning och omskolning, tillämpa kreativa rekryteringsmetoder och uppmuntra olika underrepresenterade grupper att börja arbeta inom sektorn, som män och personer med olika kulturell bakgrund, till exempel migranter eller flyktingar. Även en enkel mekanism för snabbt erkännande av kvalifikationer skulle kunna avhjälpa personalbristen. Hur de som flyr kriget i Ukraina ska få tillträde till reglerade yrken tas till exempel upp i kommissionens rekommendation (EU) 2022/554⁷⁴.
- (26) Genom att främja skäliga arbetsvillkor för personal inom förskoleverksamhet och barnomsorg kan fler arbetstagare lockas till sektorn, samtidigt som det gör att de som redan arbetar i sektorn vill och kan stanna kvar fram till pensionen. Det kan dessutom leda till jämnare könsfördelning inom sektorn. I ILO:s riktlinjer om främjande av anständiga arbetsvillkor för personal inom förskoleverksamhet och barnomsorg⁷⁵ ges vägledning om hur man kan följa rekommendationer om kompetens- och karriärutveckling, rimliga och jämställda löner och hållbara anställnings- och arbetsvillkor, liksom främjande av dialog mellan arbetsmarknadens parter inom sektorn.

⁷⁴ Kommissionens rekommendation (EU) 2022/554 om erkännande av kvalifikationer för personer som flyr undan Rysslands invasion av Ukraina, EUT L 107, 6.4.2022, s. 1.

⁷⁵ ILO, *Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel*, https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang--en/index.htm.

- (27) Behovet av barnomsorg tar inte slut när barnen börjar skolan. Barns omsorgsbehov från och med grundskoleålder kan också begränsa mödrarnas deltagande på arbetsmarknaden och arbetstimmar om det inom ramen för de nationella skolsystemen saknas lämpliga omsorgslösningar av god kvalitet och till överkomliga priser efter skolan och under lov. Om det inte finns några möjligheter till omsorg för de äldre barnen spelar det ingen roll för föräldrarnas deltagande på arbetsmarknaden att de yngre syskonen har tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, och det kan göra att inte heller de yngre syskonen deltar. Medlemsstaterna bör erbjuda passande fritidshem av god kvalitet till överkomliga priser. Det bör även finnas möjlighet till läxläsning för de som behöver det, särskilt för barn från mindre gynnade förhållanden.
- (28) Att hitta balans mellan arbete och privatliv är fortfarande svårt för många föräldrar, särskilt kvinnor. Svårigheterna att kombinera arbete med omsorgsansvar är ett stort hinder som bidrar till att kvinnor är underrepresenterade på arbetsmarknaden. Här påverkar könsstereotyper ofta vem det är som tar omsorgsansvaret. Att kvinnor lägger mycket mer tid på obetalt omsorgsarbete än män förstärker i sin tur könsstereotyperna vad gäller både kvinnors och mäns yrken och könsroller.
- (29) Dessa kvarvarande skillnader mellan kvinnor och män vad gäller omsorgsansvar bör minskas. Det kan åstadkommas genom att man uppmuntrar fäder att utnyttja sin rätt till ledighet av familjeskäl och flexibla arbetstider och genom att par i tillämpliga fall uppmuntras att i större utsträckning dela på omsorgsansvaret vad gäller avlönat och oavlönat arbete. Genom direktiv (EU) 2019/1158 fick arbetstagare med omsorgsansvar starkare rätt till ledighet av familjeskäl och till att begära flexibla arbetstider. Det som behöver göras nu är att informera om dessa nya rättigheter och kontrollera att arbetstagare kan utnyttja dessa rättigheter fullt ut utan att diskrimineras på arbetsplatsen.
- (30) För att få bättre förståelse för omsorgsbehoven och hindren för utnyttjande bör medlemsstaterna se till att det finns adekvata statistiska uppgifter som är tillräckligt detaljerade, tillförlitliga och jämförbara. Eftersom direktiv (EU) 2019/1158 inte innehåller några särskilda bestämmelser om uppgiftsinsamling bör dessa uppgifter innefatta uttag av familjeledighet, med beaktande av metodhandboken för indikatorramen avseende balans mellan arbete och privatliv som sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd utarbetat som stöd för en korrekt övervakning och utvärdering av direktivet.
- (31) Att denna rekommendation följs bör regelbundet kontrolleras inom ramen för den europeiska planeringsterminen, den årliga rapporten om jämställdhet i EU och portalen för övervakning av jämställdhetsstrategin. För att detta ska vara möjligt bör medlemsstaterna framförallt hjälpa kommissionen att ta fram och beräkna en indikator som ska mäta skillnaden i hur mycket tid kvinnor och män lägger på omsorgsarbete, löneskillnaderna mellan kvinnor och män och skillnaderna i hur mycket tid kvinnor och män lägger på avlönat och oavlönat arbete. Denna indikator ska ge bättre förståelse för hur dessa element påverkar varandra så att en evidensbaserad jämställdhets- och socialpolitik kan utformas med grund i denna förståelse. Medlemsstaterna bör även fortsätta sitt arbete med att utforma och genomföra reformer inom förskoleverksamhet och barnomsorg och i detta arbete utnyttja kommissionens stöd i största möjliga mån, inte minst genom instrumentet för tekniskt stöd, samt genom utbyte av erfarenheter, fungerande processer och metoder, datainsamling, samråd med berörda parter och mer ändamålsenlig och effektiv interinstitutionell samordning kring personalplanering, personalfördelning och kompetensutveckling inom barnomsorgssektorn.

- (32) Begreppet *förskoleverksamhet och barnomsorg* bör tolkas enligt definitionen i rådets rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet, det vill säga som alla lagstadgade arrangemang för utbildning och omsorg för barn från födseln och upp till den obligatoriska skolåldern oavsett miljö, finansiering, öppettider och programinnehåll. Här ingår omsorg vid förskolor och familjedaghem, tillhandahållande av privata och offentligt finansierade alternativ samt tillhandahållande av förskoleutbildning.
- (33) För att utvärdera effekterna av denna rekommendation bör kommissionen och medlemsstaterna övervaka arbetet och regelbundet avlägga rapport.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE SYFTE OCH TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

1. Syftet med denna rekommendation är att uppmuntra medlemsstaterna att öka andelen barn som deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg för att på så sätt öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och främja barns sociala och kognitiva utveckling, särskilt för barn med svåra hemförhållanden och barn från mindre gynnade förhållanden.
2. Denna rekommendation gäller förskoleverksamhet och barnomsorg för alla barn.

ÖVERSYN AV BARCELONAMÅLEN

3. Medlemsstaterna bör uppmuntra kvinnor att delta på arbetsmarknaden genom att tillhandahålla förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet i enlighet med det nationella systemet för förskoleverksamhet och barnomsorg och fram till 2030 se till
 - (a) att minst 50 % av alla barn under tre år deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg⁷⁶,
 - (b) att minst 96 % av alla barn mellan tre års ålder och åldern för obligatorisk skolstart deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg⁷⁷.

ANTALET TIMMAR I FÖRSKOLEVERKSAMHET OCH BARNOMSORG

4. Medlemsstaterna bör se till att barn deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg i så många timmar som behövs för att föräldrarna, särskilt mödrar, ska kunna ta ett normalt förvärvsarbete.
5. Medlemsstaterna uppmuntras att se till att det finns tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg som barn kan delta i fler timmar ju äldre de blir enligt följande:
 - (a) Minst 25 timmar per vecka bör erbjudas barn under tre års ålder.
 - (b) Minst 35 timmar per vecka bör erbjudas barn från tre års ålder och uppåt.

INKLUDERING AV BARN FRÅN MINDRE GYNNADE FÖRHÅLLANDEN, BARN MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH BARN MED BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

6. Medlemsstaterna bör

⁷⁶ Datakälla: Eurostat, EU-SILC 2020 operation, *Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group - EU*, onlinedatakod: [ilc_caindformal].

⁷⁷ Datakälla: Eurostat, UOE-datainsamlingen, *Pupils from age 3 to the starting age of compulsory education at primary level - % of the population of the corresponding age*, onlinedatakod: [educ_uae_enra21].

- (a) ha riktade insatser för att barn från mindre gynnade förhållanden, till exempel barn i riskzonen för fattigdom och social utestängning, liksom barn med funktionsnedsättning eller behov av särskilt stöd, ska kunna delta i förskoleverksamhet och barnomsorg och för att dessa barns deltagande ska öka,
- (b) minska skillnaden mellan barn i riskzonen för fattigdom och social utestängning och alla andra barn vad gäller i antalet timmar som de deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg.

KVALITET

7. Medlemsstaterna bör se till att

- (a) förskoleverksamhet och barnomsorg för alla barn håller hög kvalitet för att på så sätt höja föräldrarnas tillit till förskoleverksamheten och barnomsorgen så att den kan bidra till barnens fysiska, sociala, emotionella och kognitiva utveckling och senare skolresultat,
- (b) de nationella kvalitetsramarna, som medlemsstaterna uppmuntras att ta fram i rådets rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet, omfattar förskoleverksamhet och barnomsorg för barn i båda de åldersgrupper som denna rekommendation gäller. De nationella kvalitetsramarna bör särskilt innehålla regler för
 - lämplig personaltäthet och lämplig storlek på barngrupperna med beaktande av barnens ålder och eventuella funktionsnedsättningar eller behov av särskilt stöd som de kan ha,
 - stöd till professionalisering av alla yrkesgrupper inom förskoleverksamhet och barnomsorg genom att bland annat se till att kraven på grundutbildning höjs och genom att se till att det finns tillräckliga möjligheter till fortbildning genom hela yrkeslivet.

GEOGRAFISK TILLGÄNGLIGHET

8. Medlemsstaterna bör åtgärda de svårigheter som barn och deras familjer har att kunna ta del av lämplig förskoleverksamhet och barnomsorg genom att se till att det finns förskoleverksamhet och barnomsorg att tillgå i hela landet. För att åstadkomma detta bör medlemsstaterna

- (a) organisera förskoleverksamhet och barnomsorg på lämpligt sätt i stads- och landsbygdsområden, i välbärgade liksom i missgynnade bostadsområden och regioner, med beaktande av särskilda förhållanden i områden som t.ex. barnpopulationens densitet och fördelningen av barn efter ålder. Detta bör ligga helt i linje med principerna om desegregering och icke-diskriminering och ske i nära samarbete med lokala och regionala myndigheter.
- (b) ta hänsyn till rimliga restider, särskilt med kollektivtrafik, när beslut fattas om var förskolor ska placeras.

ÖVERKOMLIGA PRISER

9. För andra barn än de som rådets rekommendation om inrättande av en europeisk barngaranti gäller för, och som bör ha kostnadsfri och faktisk tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, bör medlemsstaterna se till att nettokostnaderna för förskoleverksamhet och barnomsorg står i rimlig proportion till andra

hushållsutgifter och disponibla inkomster, med särskild hänsyn till låginkomsthushåll. Medlemsstaterna uppmanas särskilt att göra följande:

- (a) Begränsa kostnaderna som föräldrar måste betala ur egen ficka.
- (b) I tillämpliga fall införa avgifter som är proportionella mot familjens inkomster eller en maxavgift för förskoleverksamhet och barnomsorg.

TILLGÄNGLIGHET

10. Medlemsstaterna bör kontinuerligt undanröja hinder för deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg. Här bör medlemsstaterna särskilt se till
- (a) att föräldrar med obekväma arbetstider har tillgång till lösningar som gör att de kan hitta bättre balans mellan arbete och privatliv,
 - (b) att ensamstående föräldrars behov tillgodoses,
 - (c) säkerställa tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg oavsett föräldrarnas arbetsmarknadsstatus på ett sätt som är förenligt med incitamenten att arbeta,
 - (d) att lokaler, infrastruktur och resor, liksom undervisningsmaterial och digitala verktyg är tillgängliga för föräldrar och barn med funktionsnedsättning eller behov av särskilt stöd,
 - (e) att föräldrar och barn med funktionsnedsättning eller behov av särskilt stöd får ändamålsenligt stöd och korrekt information och att språk- och kulturhinder undanröjs, så att dessa barn kan delta i inkluderande vanlig förskoleverksamhet eller barnomsorg tillsammans med alla andra barn,
 - (f) att det i förväg ges tydlig information om fördelarna med att delta i förskoleverksamhet och barnomsorg och om vilka möjligheter som finns, reglerna för vilka som har rätt att delta och de administrativa förfarandena som behövs för att få ta del av förskoleverksamhet och barnomsorg,
 - (g) att föräldrar, särskilt föräldrar i utsatta situationer eller från mindre gynnade förhållanden, får hjälp med att skriva in sina barn i förskoleverksamhet och barnomsorg.
11. Medlemsstaterna bör införa lagfäst rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg. När medlemsstaterna bestämmer från vilken ålder denna lagfästa rätt ska gälla bör medlemsstaterna ta hänsyn till om det finns skäligt betald föräldraledighet, och hur lång den i så fall är, så att det inte blir något glapp mellan slutet på föräldraledigheten och den tidpunkt då barnet har rätt till plats i förskoleverksamhet eller barnomsorg.

FRITIDSVERKSAMHET

12. Förutom förskoleverksamhet och barnomsorg bör medlemsstaterna se till hela behovet av barnomsorg i stort. Här bör behovet av barnomsorg för olika åldersgrupper beaktas, även för barn som går i grundskolan. Fritidshem av god kvalitet till överkomliga priser bör erbjudas alla barn som går i grundskolan (efter skolan och på lov), även barn med funktionsnedsättning eller behov av specialundervisning, anpassat efter hur skolan och skolloven är organiserade i det aktuella landet. Här bör även läxläsning ingå, särskilt för barn från mindre gynnade förhållanden och barn med svåra hemförhållanden.

INFORMATION OM RÄTTIGHETER

13. Medlemsstaterna bör se till att föräldrar känner till sina rättigheter, till exempel om sin rätt till plats i förskoleverksamhet eller barnomsorg, om sådan finns. Hänsyn bör här tas till att olika traditioner och bakgrunder kan påverka kunskapen om systemet med förskoleverksamhet och barnomsorg, liksom olika gruppers uppfattning om, och tillit till, systemet.
14. Medlemsstaterna uppmanas att i förväg informera om möjligheterna, fördelarna och kostnaderna förknippade med förskoleverksamhet och barnomsorg och om eventuell möjlighet till ekonomiskt stöd för att barnen ska kunna delta. Hänsyn bör i detta sammanhang tas till följande:
 - (a) Föräldrarnas behov av information om förskoleverksamhet och barnomsorg, med beaktande av deras olika färdigheter, förmågor, socioekonomiska bakgrund och eventuella funktionsnedsättning.
 - (b) Att informationen bör vara lättillgänglig, både på internet och på andra sätt, med beaktande av olika språkbehov och tillgång till digitala verktyg.
15. Medlemsstaterna bör upprätta ändamålsenliga, objektiva och lättillgängliga förfaranden för anmälan av missförhållanden och incidenter till behöriga myndigheter.

PERSONALENS ARBETSVILLKOR OCH KOMPETENS

16. Medlemsstaterna bör se till att arbetsvillkoren för personal inom förskoleverksamhet och barnomsorg är rättvisa, bland annat genom att främja dialog mellan arbetsmarknadens parter och kollektivförhandlingar och en god löneutveckling i sektorn utan att inkräkta på arbetsmarknadsparternas oberoende.
17. Medlemsstaterna bör åtgärda kompetensbehoven och arbetskraftsbristen inom förskoleverksamhet och barnomsorg, främst genom att
 - (a) förbättra grundutbildningen och kompetensutvecklingsmöjligheterna så att dagens och framtida personal inom förskoleverksamhet och barnomsorg får de kunskaper och den kompetens som behövs,
 - (b) skapa möjlighet att göra karriär inom sektorn, bland annat genom fortbildning, omskolning och informations- och vägledningstjänster,
 - (c) se till att de som arbetar inom förskoleverksamhet och barnomsorg har hög yrkesstatus och goda karriärmöjligheter,
 - (d) genomföra åtgärder för att motverka könsstereotyper och könssegregering och göra yrket attraktivt för både män och kvinnor.

MÄNS OCH KVINNORS OJÄMLIKA OMSORGSANSVAR

18. Medlemsstaterna bör uppmuntra föräldrar att dela lika på ansvaret för barnen genom att
 - (a) arbeta mot könsstereotyper och uppmuntra båda föräldrarna att ta ansvar för barnen på lika villkor, bland annat genom informationskampanjer,
 - (b) främja och stötta familjevänliga arbetsformer och att båda föräldrarna utnyttjar möjligheterna till ledighet av familjeskäl, särskilt män, i alla skeden i livet.

STYRNING OCH DATAINSAMLING

19. Medlemsstaterna bör säkerställa en sund och ändamålsenlig politisk styrning av förskoleverksamheten och barnomsorgen, främst

- (a) genom att se till att det finns ett bra samarbete mellan olika beslutsfattande institutioner och förskoleverksamheten och barnomsorgen och stödja samarbete med andra beslutsfattande institutioner och de inrättningar som ansvarar för förskolan,
 - (b) mobilisera och på ett kostnadseffektivt sätt använda lämplig och hållbar finansiering för förskoleverksamhet och barnomsorg, bl.a. genom att använda EU-medel och -instrument, och genom att bedriva en politik för en hållbar finansiering av barnomsorgstjänster som är förenlig med de offentliga finansernas övergripande hållbarhet.
20. Medlemsstaterna bör inrätta eller förbättra system för insamling av uppgifter om
- (a) barns deltagande i förskoleverksamhet och barnomsorg genom årliga enkätundersökningar med ett tillräckligt stort urval, där även uppgifter om barn med svåra hemförhållanden och barn från mindre gynnade förhållanden ingår,
 - (b) skillnader i hur mycket tid kvinnor och män med omsorgsansvar lägger på avlönat och oavlönat arbete, helst genom tidsanvändningsstudier som genomförs utifrån den standard som gäller för harmoniserade europeiska tidsanvändningsstudier,
 - (c) hur mycket kvinnor och män utnyttjar möjligheterna till ledighet av familjeskäl, från uppgifter i de administrativa systemen på ett EU-harmoniserat sätt, samt ställa sig bakom den indikator för balans mellan arbete och privatliv som har tagits fram av en gemensam underarbetsgrupp till sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd,
 - (d) arbetsvillkoren för förskole- och barnomsorgspersonal, främst med avseende på de aspekter som avses i rekommendationerna 16 och 17,
 - (e) arbetskraftsbristen inom förskoleverksamhet och barnomsorg, och om förskoleverksamhet och barnomsorg är lättillgänglig, vilken kvalitet den håller och om kostnaderna för att delta, och dessa uppgifter bör samlas in regelbundet, minst vart sjätte år. och om förskoleverksamhetens och barnomsorgens territoriella fördelning, främst för att bedöma territoriella skillnader, även i avlägsna områden och landsbygdsområden.
21. Medlemsstaterna bör öka sina ansträngningar för att se till att uppgifterna är jämförbara på EU-nivå och att de är tillräckligt detaljerade.

GENOMFÖRANDE, ÖVERVAKNING OCH UTVÄRDERING

22. Medlemsstaterna bör informera kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att följa denna rekommendation [ett år efter att rekommendationen har antagits].
23. Medlemsstaterna bör samarbeta med kommissionen vad gäller dess avsikt att
- (a) förbättra det regelbundna tillhandahållandet av uppgifter genom att publicera uppgifter på Eurostats webbplats och på portalen för övervakning av jämställdhetsstrategin genom
 - (1) ytterligare uppdelning av uppgifterna efter åldern på barnen som deltar i förskoleverksamhet och barnomsorg, hur många timmar de deltar och hur stor andel av barn som är riskzonen för fattigdom och social utestängning det är som deltar,

- (2) konfidensintervall för huvudindikatorn *barn i formell barnomsorg eller utbildning (Children in formal childcare or education)* i EU-Silc och andra relevanta indikatorer utöver deltagandegrad så att det går att jämföra uppgifter mellan olika år och länder,
 - (3) mer övergripande förklarande information om de insamlade uppgifterna, särskilt för sådan förskoleverksamhet och barnomsorg som ingår i definitionerna för indikatorerna,
- (b) uppåda EU-finansiering till stöd för nationella reformer och investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg,
 - (c) övervaka genomförandet av denna rekommendation inom ramen för den årliga rapporten om jämställdhet i EU och den europeiska planeringsterminen, och där så behövs ge medlemsstaterna landsspecifika rekommendationer och inom fem år rapportera till rådet om hur arbetet med att följa rekommendationerna fortlöper,
 - (d) underlätta för kommittén för socialt skydd och sysselsättningskommittén att ta fram fler indikatorer, liksom att underlätta för erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande mellan medlemsstaterna, såväl som uppbyggnad av teknisk kapacitet, samt att fortsätta stödja medlemsstaterna i deras arbete med att utforma och genomföra reformer inom förskoleverksamhet och barnomsorg, främst genom den strategiska ramen för det europeiska området för utbildning och instrumentet för tekniskt stöd,
 - (e) uppmuntra EU:s organ, som Europeiska jämställdhetsinstitutet och Eurofond, att regelbundet samla in uppgifter, ta fram indikatorer och genomföra analyser om skillnaden mellan kvinnors och mäns omsorgsansvar, löneskillnaderna mellan kvinnor och män, och hur mycket tid kvinnor och män lägger på avlönat och oavlönat arbete, hur mycket tid kvinnor och män med omsorgsansvar lägger på egentid och på sociala aktiviteter och om arbetsformer genom yrkeslivet.

Utfärdad i Bryssel den

*På rådets vägnar
Ordförande*